

Hulp liet te wensen over



“We verbaasden ons over het gemak waarmee we wél hulp konden krijgen voor problemen die Nick niet had, maar geen hulp voor zijn werkelijke problemen!” Een terugblik op de zorg voor kinderen met ontwikkelingsproblemen in de laatste vijf jaar. **TEKST JURGEN BREEMAN**

Nick had alleen extra hulp nodig om zijn schoolachterstanden weg te werken. Zijn ouders dachten die hulp in te kopen met een persoonsgebonden budget (pgb), maar dat bleek tegen de regels. “Wel wees de medewerkster van het CIZ (Centrum Indicatiestelling Zorg, red.) ons op de mogelijkheid om logeeropvang of tijdelijk verblijf voor Nick aan te vragen, zodat wij als ouders in de weekends wat op verhaal konden komen.” Een overbodig aanbod, want Nick was helemaal niet ‘moeilijk’. Nee, van ‘hulp op maat’ was nog niet altijd sprake in het Nederland van 2008. Sommige ouders moesten zelfs constateren dat de hulpverlening hen in de kou liet staan. Een moeder in Balans Magazine van oktober 2008: “Onze zoon heeft ADHD. Nadat we de diagnose te horen hadden gekregen stonden we weer buiten, alleen. Niemand die ons wees op mogelijkheden voor hulp, niemand die hielp bij

de verwerking en niemand die ons hielp uit te leggen aan anderen wat ADHD nu eigenlijk inhoudt.” Emeritus hoogleraar Frits Boer vergeleek de jeugdzorg in 2010 met “een slecht spelend voetbalelftal waarvan de trainer besluit om steeds nieuwe spelers in het veld te brengen” – met een enorme bureaucratie tot gevolg. “Met zoveel spelers en zoveel trainers die allemaal een laptop hebben, nota’s schrijven, criteria opstellen en toetsen is het geen wonder dat de bureaucratie in de jeugdzorg wurgend is geworden en hulpverleners een steeds groter deel van hun tijd naar het beeldscherm van hun computer kijken in plaats van naar het gezicht van een kind.”

Te veel zorg?

Ook de overheid was ontevreden over de jeugdzorg – maar om andere redenen: er zou sprake zijn van ‘te veel en te zware zorg’. “Wat is er in

ons land aan de hand dat de vraag naar jeugdvoorzieningen zo toeneemt op alle terreinen?”, vroeg minister Rouvoet van Jeugd en Gezin in de Tweede Kamer. En tegen Balans Magazine: “We moeten uitkijken dat we niet onnodig medicaliseren”. Hij bedoelde: hulp inroepen bij problemen die we vroeger zelf oplosten. In januari 2009 sprak Balans-voorzitter Berniek Vernooij-Bruinsma dit tegen: “Het is een verkeerde gedachte dat het gaat om uitbreiding van de hulp, dat ouders steeds minder bereid zijn zich voor hun kinderen in te zetten. Het gaat om uitbreiding van het aantal kinderen waarvoor hulp gevraagd wordt. Dat lijkt mij een logisch gevolg van steeds vroegere en betere diagnostiek van kinderpsychiatrische problemen, en het eerder inzetten van hulp aan dergelijke gezinnen. Dat betekent dan toch niet dat er sprake is van onnodige hulp?” De Sociaal Economische Raad deed



onderzoek en vond ook “geen aanwijzingen” voor ‘medicalisering’.

Rutte maakt er werk van

Wel vonden alle partijen dat het goed zou zijn de jeugdzorg anders te organiseren. Het vorige kabinet besloot hier al toe en het nieuwe kabinet-Rutte maakte er meteen werk van. Het sprak af dat de gemeenten verantwoordelijk zouden worden voor de jeugdzorg. “Uiteraard maakt Balans zich grote zorgen over de consequenties van de maatregelen voor kinderen uit de doelgroep van Balans”, schreef Balans Magazine in december 2010. Hoezo “uiteraard”? Balans kan toch blij zijn met jeugdzorg die ontworpen is om “snel, goed en op maat” te functioneren? Ja, het uitgangspunt is goed, en toch maken we ons zorgen over de plannen zoals ze er op dit moment uitzien. Want zijn gemeenten wel berekend op de taak die zij erbij krijgen? Wie gaat de kwaliteit van de hulp toetsen? Zal het Centrum voor Jeugd en Gezin tijdig doorverwijzen, als de problemen van een kind te ernstig zijn? Kun je straks nog kiezen voor een hulpverlener van je eigen voorkeur? Wat gebeurt er met het pgb? Zo zijn er heel veel vraagtekens, maar voor een definitief oordeel is het

nog te vroeg: de overheveling van zorg naar de gemeenten moet in 2016 voltooid zijn.

Passend onderwijs

Tegelijk met de stelselherziening in de jeugdzorg werkt de overheid aan de invoering van passend onderwijs. De eerste plannen daarvoor kwamen in 2005 naar buiten. “Het is de bedoeling dat de schoolbesturen de taak toebedeeld krijgen voor elk kind dat bij hen wordt aangemeld een passend onderwijsaanbod te doen”, meldde Balans Magazine. “De besturen krijgen zorgplicht. De minister wil met dit voorstel de ouders een garantie bieden dat er een passend onderwijsaanbod voor hun kind is en ze niet meer zoals nu van het kastje naar de muur gestuurd kunnen worden, zelf met hun kind langs de scholen moeten leuren of in het geheel geen onderwijs voor hun kind kunnen vinden.” Dat klonk goed, maar Balans vond de plannen “niet in alle opzichten geruststellend”.

‘Het is een verkeerde gedachte dat het gaat om uitbreiding van de hulp, dat ouders steeds minder bereid zijn zich voor hun kinderen in te zetten’

“Wat doen we als de school tegen een ouder zegt: ‘U wilt uw kind met ADHD of dyslexie bij ons op school? Dat is prima. Wij hebben die zorg uitbesteed aan school X, dus daar kunt u uw kind elke morgen afleveren’. Dan maar naar de geschillencommissie? Dan is de relatie met de school op voorhand al verloren. Waarom wordt er niet uitgegaan van een zorgovereenkomst tussen school en ouders? Dan kunnen school en ouders samen bepalen waar de leerling het beste af is.” Verder leek er geen geld te zijn om leerkrachten bij te scholen – terwijl “de achterliggende jaren herhaaldelijk geconstateerd is dat de kennis over specifieke onderwijszorg voor leerlingen met diverse problemen in het algemeen onder de maat is.”

Mooie woorden

Die weeffouten in de plannen voor passend onderwijs zijn nooit hersteld. Samen met drie andere organisaties voerde Balans dan ook actie om “ouders instemmingsrecht te geven wat betreft het onderwijsaanbod voor een kind dat extra zorg nodig heeft”. Op 6 maart overhandigde Joli Luijckx, namens de vier organisaties, het Manifest Instemmingsrecht aan Tweede Kamerleden van alle partijen. Het instemmingsrecht werd niet in de wet opgenomen, maar aan de oudervereniging heeft het niet gelegen. 25 jaar na de oprichting blijft Balans opkomen voor de belangen van kinderen met ontwikkelingsproblemen en hun ouders. ●